

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

**Силабус навчальної дисципліни
«Ненасильницькі комунікації»**

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 120 годин, 4 кредити ЄКТС. Семестр: II 1 рік навчання
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За формою навчання денна або заочна - час і місце (номер лекційного залу, аудиторії, лабораторії, студії тощо) проведення навчальної дисципліни визначається відповідно до затвердженого розкладу занять. м. Одеса, Воробйова, 11
Викладач(-і)	Євген Опря, д.мед.н., професор, завідувач кафедри Тетяна Чернова, к.мед.н., доцент кафедри Ольга Донець, к.мед.н., доцент кафедри Костянтин Шевченко-Бітенський, д.мед.н., доцент кафедри
Контактна інформація	E-mail: tatyana.chernova@onmedu.edu.ua Очні консультації: з 14.00 до 16.00 четвер, з 9.00 до 12.00 субота Онлайн консультації за домовленістю з викладачем з 16.00 до 18.00 у будні, з 9.00 до 12.00 субота Посилання на онлайн-консультації надається кожній групі під час занять окремо

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами під час консультації аудиторно (очно) або дистанційно у форматі Microsoft Teams, а також через електронну пошту, соціальні мережі, телефон. При цьому необхідно вказувати своє прізвище, ім'я, курс, факультет та назву курсу. Вирішення робочих питань можливо за вказанням номеру телефону.

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення дисципліни є поглиблення уявлення про професійну комунікацію лікаря з пацієнтом, родиною хворого, у медичному середовищі; програма орієнтована на отримання знань про особливості спілкування в медичному середовищі, види спілкування, навички лікаря, бар'єри спілкування, роль емоційного інтелекту в комунікації, особливості спілкування з різними категоріями пацієнтів, характеристики конфліктів та методи їх розрешення, шляхи та засоби профілактики професійної дезадаптації та емоційного вигорання; формування навичок: ефективної самопрезентації, активного слухання, ефективного висловлювання та самовираження, структурованої бесіди з пацієнтом з використанням Soft skills, інформування та пояснення інформації, тактики ефективної взаємодії з різними пацієнтами залежно від індивідуальних особливостей, психоемоційного стану, віку, вирішення конфліктів з використанням творчого підходу.

Мета вивчення дисципліни є засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних та практичних засад комунікації в структурі лікувально-діагностичної взаємодії, розвиток комунікативних навичок, спрямованих на формування адаптивної моделі поведінки у ситуаціях професійного спілкування в медицині. Крім того, метою дисципліни є необхідність сформулювати у здобувачів ос віти компетенції, що наведені нижче у вимогах до рівня освоєння курсу.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

Завдання дисципліни.

В процесі вивчення дисципліни «Ненасильницькі комунікації» набуваються знання, необхідні для успішного засвоєння дисциплін професійної підготовки спеціальності менеджмент охорони здоров'я ,що забезпечить застосування отриманих знань, умінь та навичок в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності. Здобувачі вищої освіти будуть ознайомлені з історією, станом, перспективами розвитку психології комунікативного процесу медичних працівників, з мотивацією професійної діяльності, процесами становлення професіоналізму, умовами професійної діяльності та ефективність праці, формуванням професійних знань, умінь, навичок, образів виконання руху, дії, діяльності, професійної придатності та професіоналізму, професійним самовизначенням суб'єкта та професійної кар'єри.

Очікувані результати

В результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- цілісне уявлення щодо ролі, змісту та значення професійної комунікації в процесі лікувально-діагностичної взаємодії;
- отримати теоретичні знання законів ефективного висловлювання та самовираження;
- мати знання про базові морально-етичні норми й правила, сучасні моделі консультування в медицині;

вміти:

- застосувати на практиці навички ефективного висловлювання та самовираження;
- володіти комунікативними навичками у лікувально-діагностичному процесі;
- застосувати комунікативно-психологічні компетенції для ефективного реалізації лікувальної стратегії;
- володіти навичками стратегії конфліктного спілкування;
- покращити розвиток адаптаційних можливостей та стресостійкості в умовах лікувальної взаємодії;
- навчитись особливостям комунікації в сучасних умовах;
- здійснювати розробки-рекомендації по удосконаленню і підвищенню ефективності роботи медичних працівників як в індивідуальній, так і спільній діяльності;
- оволодіння психологічним інструментарієм з метою виявлення психологічних особливостей медичного працівника та здійснення ефективного психологічно його супроводження на усіх етапах його професійного життя;
- уміння здійснювати практичне професіографування з метою раціоналізації праці;
- уміння провести дослідження з метою вивчення питань вигоряння медичних працівників, динаміки працездатності, виробничого травматизму психологічного стану.

Кінцеві цілі дисципліни

- ефективно проводити бесіду з пацієнтом з використанням комунікативних навичок;
- проводити опитування та огляд пацієнта згідно алгоритму Калгарі-Кембридж;
- правильно застосовувати комунікативні техніки та підходи до пацієнтів залежно від віку, індивідуальних характеристик та психоемоційного стану;
- повідомляти погані новини;
- пояснювати діагноз, діагностичну процедуру та лікування;
- обирати оптимальну поведінку у конфліктних ситуаціях

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми навчання

Дисципліна буде викладатися у формі лекцій; практичних занять; організації самостійної роботи здобувача.

Методи навчання.

У курсі використовуються словесні, наочні та інтегративні методи навчання. Під час вивчення дисципліни здобувачам освіти надається можливість засвоїти знання та вміння у форматі он-лайн з використанням ресурсів E-mail, ZOOM, Teams, Viber з урахуванням технічних можливостей кожного здобувача. Викладачі, закріплені за окремою групою, знаходяться в контакті в режимі он-лайн. Передбачена очна форма переважно для консультацій та відпрацювання практичних навичок з надання медико – психологічної допомоги на базі кафедри у встановлені дні та часи черговим викладачем.

Зміст навчальної дисципліни

1. Професійна комунікація в медицині
2. Загальні особливості комунікації в медицині. Комунікативні навички лікаря.
3. Роль комунікативних навичок у професійній діяльності лікаря. Структура професійних навичок. Алгоритм Калгарі Кембридж як базова модель спілкування з пацієнтом.
4. Особливості спілкування при поясненні діагнозу, діагностичної процедури та лікування.
5. Алгоритм повідомлення поганих новин у медичній практиці.
6. Професійна комунікація в окремих ситуаціях.
7. Особливості комунікації з термінальними та хоспісними пацієнтами. Спілкування у кризових ситуаціях. Особливості спілкування з пацієнтами в залежності від особистісних особливостей
8. Етичні норми спілкування з пацієнтом. Етика взаємовідносин медичних працівників.
9. Конфліктне спілкування та синдром емоційного вигорання.
10. Конфлікти у медичній сфері: причини, наслідки. Застосування прийомів управління конфліктом до вирішення проблем професійного спілкування.
11. Синдром емоційного вигорання у медицині, його причини, прояви та профілактика.

Перелік рекомендованої літератури

Основна:

1. Психіатрія особливого періоду: навчальний посібник [для лікарів та психологів] / Рум'янцев Ю.В., Сиропятов О.Г., Іванцова Г.В., Осьодло Г.В. Київ: УВМА, 2014. 193 с.
2. Посттравматичні стресові розлади: Навчальний посібник/ Під заг. ред. проф. Б. В. Михайлова - Вид. 2-е, перероблене та доповнене. Харків: ХМАПО, 2014. 285 с.
3. Охорона психічного здоров'я в умовах війни / пер. з англ. Тетяна Семигіна, Ірина Павленко, Євгенія Овсяннікова [та ін.]. Київ: Наш формат, 2017. 1068 с.
4. Нові клінічні протоколи: Психіатрія. Київ. Професійні видання, 2020. 265 с.
5. Психіатрія і наркологія В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський. Київ: Медицина., 2020. 512 с.

Додаткова:

1. Посттравматичний стресовий розлад: посібник / Венгер О.П, Ястремська С.О. Тернопіль, 2019. 264 с.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

2. Психіатрія і наркологія: підручник (ВНЗ IV р. а.) / В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський, В.А. Абрамов та ін; за ред. В.Л. Гавенка, В.С. Бітенського. 2-е вид., переробл. і допов. Київ: «Медицина», 2015. 512 с.
3. Психіатрія і наркологія: нац. підруч. для здоб. вищ. мед. навч. закл. / Г. Т. Сонник, О. К. Напрєєнко, А. М. Скрипніков та ін., за ред. О. К. Напрєєнко. Нац. мед. ун-т ім. О. О. Богомольця. 3-е вид., випр. Київ: Медицина, 2017. 422 с.
4. Гусак Н. Соціальна реабілітація в соціологічному дискурсі: інституційний підхід. *Соціальні виміри суспільства*. 2011. № 3 (14). С. 175–186.
5. Гусак Н., 2008. Соціальна реабілітація: підходи до визначення поняття. *Соціальна політика та соціальна робота*. 2008. № 1. С. 103–114
6. Дегтяренко Т.М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2013. 301 с.
7. Збірник державних стандартів соціальних послуг з реабілітації/абілітації інвалідів, дітей-інвалідів та осіб з розумовою відсталістю. Київ: ВГО „Коаліція захисту прав осіб з інтелектуальною недостатністю”, 2009. 47 с.
8. Єжова Т. Є. Соціальна реабілітація дітей з інвалідністю. Навчальний посібник. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. 284 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Указ Президента України "Про забезпечення створення безбар'єрного простору в Україні" <https://www.president.gov.ua/documents/5332020-35809>
2. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України про освіту щодо організації інклюзивного навчання» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1324-18#Text>
3. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text
4. Розпорядження Кабінету Міністрів «Про затвердження складу міжвідомчої робочої групи з питань розроблення проекту Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні» <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-skladu-mizhvidomchoi-robocjoj-grupi-z-pitanj-rozroblennja-projektu-nacjonalnoji-strategiji-iz-stворення-безбар'єрного-простору-в-Україні>
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення на 2009—2015 роки «Безбар'єрна Україна» <https://www.kmu.gov.ua/npas/232167617>
6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення приміщень, що надаються дільничним виборчим комісіям звичайних виборчих дільниць для організації їх роботи та проведення голосування» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-2020-%D0%BF#Text>
7. Закон України «Про охорону дитинства». <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2402-14>
8. Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1545-2000-%EF>
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2000 р. № 1545 «Про схвалення Концепції ранньої соціальної реабілітації дітей з інвалідністю». <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1197-07>
10. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 08.10.2007 р. № 623 «Про затвердження форм індивідуальної програми реабілітації інваліда, дитини з інвалідністю та Порядку їх складання». <http://zakon.rada.gov.u>

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

ОЦІНЮВАННЯ

До контрольних заходів належить *поточний контроль*.

Поточна навчальна діяльність здобувачів контролюється на практичних заняттях.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки здобувачів: усне опитування; тестові завдання; написання наукових повідомлень.

Поточне оцінювання здобувачів вищої освіти відбувається на кожному занятті (повинно бути опитано не менше 30% здобувачів вищої освіти). Поточна навчальна діяльність здобувача оцінюється за 4-бальною (традиційною) шкалою: "5", "4", "3", "2".

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті:

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, приймає активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, впевнено демонструє практичні навички під час огляду хворого, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
Добре «4»	Здобувач добре володіє матеріалом, приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворого з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворого з суттєвими помилками.
Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, не демонструє практичні навички під час огляду хворого.

Форми і методи підсумкового контролю: залік.

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота здобувача, яка передбачена в програмі, контролюється і оцінюється при поточному контролі.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перекладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

Політика щодо академічної доброчесності:

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання індивідуального опитування, виконання тестових завдань, оцінки за розв'язання ситуаційних завдань, виконання індивідуального завдання, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (тестових завдань, ситуаційних завдань, індивідуального завдання, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові ситуаційні завдання, індивідуальні завдання, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізень:

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються. Запізнення на заняття – не припустимі. Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Використання будь-яких мобільних пристроїв заборонено. При порушенні даного пункту здобувач має покинути заняття та в журналі викладач ставить «нб», яку він повинен відпрацювати у загальному порядку.

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.